

EL VALOR DE LA CULTURA O LA CULTURA DEL VALOR

Els efectes d'aquesta pandèmia ha capgirat el valor que donàvem a un àmbit de la nostra societat que, generalment, és considerat precari, vulnerable i depenent. Aquest virus no ha atacat únicament la gent gran, les residències d'avis i els malalts crònics, sinó que està tenint greus conseqüències en un dels sectors més maltractats després de la crisi del 2008: la cultura.

Així com la sanitat és el sector professional que té cura del nostre cos, que tracta de conservar-nos la salut física. Al revers de la moneda, la cultura té cura d'allò que anomenem "ànima," perquè actua directament sobre la nostra sensibilitat i cultiva el llenguatge que ens fa veritablement humans.

Des de fa massa temps, la cultura ha estat relegada a realitzar-se amb la màxima dependència respecte a l'administració pública, sotmesa a l'asfíxia d'unes subvencions molt limitades, molt condicionades, molt residuals, si les comparem amb altres sectors de la nostra societat que han determinat el nucli de la nostra economia, com són el turisme, la indústria, les finances o l'especulació immobiliària.

Mentre el món jugava a la ruleta del mercat globalitzat, la cultura del nostre país ha assistit a un afebliment progressiu dels seus recursos, de les seves capacitats. Un afebliment acceptat per la mateixa societat, sobretot propugnat pels nostres representants polítics i empresarials, sense cap qüestionament. I per aquest motiu, amb el xantatge de la seva condició vocacional, ha patit unes deficiències generals que han suposat una precarització de les condicions dels seus treballadors que no s'ha correspost amb el preu que suposa per a la societat.

Paradoxalment, en aquest context, la cultura ha estat l'única que ha trobat una esclatxa en aquest confinament, una vàlvula d'escapament, per esdevenir una cura ànima i psicològica contra la por i el desconcert, contra l'aïllament i la desorientació. Ha ofert un univers propi i necessari que podem seguir compartint, que ens segueix unint, a través de totes les xarxes socials, en cada finestra virtual i física, ara més que mai. La cultura ens mostra cada dia el seu exemple de fortalesa, de generositat i de resiliència per a la superació d'aquesta situació extrema. Ens transmet valors que potser teníem oblidats en el nostre benestar occidental, com són el proïsme, la gratuïtat, l'empatia, la sensibilitat, l'afecte cap a tothom, sigui quina sigui la seva situació. Perquè davant de la cultura, tots som iguals.

Però, quin valor de veritat donem tots plegats a la cultura? Com es podrà seguir sostenint en aquest context que impedeix la reunió col·lectiva i davant de l'amenaça de la crisi econòmica? Potser sigui hora de donar a la cultura un reconeixement social i econòmic que estableixi un nou model de col·laboració d'aquest sector amb l'àmbit públic i privat que sigui més equitatiu, de igual

a igual, i no des de la superioritat de les grans corporacions, dels grups de poder polític, que es miren la realitat cultural en general com un llastre inevitable, com un servei social obligatori, capaç de viure d'unes engrunes a la seva mercè, com puguin i com més convingui. "Per caritat o per convicció?" deia Israel Ruiz, l'enginyer català amb més responsabilitat al Massachussets Institute of Technology, el Parnàs de la investigació tècnica i científica dels Estats Units, a l'acte IMPULSA de la Fundació Catalunya Cultura que va tenir lloc el novembre passat al foyers del Gran Teatre del Liceu. I ens ho demostrava amb el millor argument: la societat necessita l'art, la creativitat, la inspiració abstracta, que ens doni una altra dimensió a la nostra realitat material, com està fent ara, fins i tot des de la distància sensorial d'una pantalla, per obrir nous horitzons i replantejar-nos el sentit de tot el que estem fent, de tot el que som. Les arts haurien d'estar considerades l'esperit de l'economia, un agent actiu i imprescindible per al bon funcionament de qualsevol comunitat.

A la inversa, també és un moment en què cal replantejar definitivament el model de la cultura i que qualsevol expressió artística reivindiqui la seva capacitat d'impacte econòmic, la seva capacitat de negoci -sí, la cultura també és un negoci que representa el 3,5% del PIB i que té més de 700 mil persones ocupades- i superi el seu victimisme crònic aprenent a optimitzar l'oferta i la demanda per ser sostenible en el seu context social i a no dependre substancialment dels pressupostos públics ni dels agents privats que la recolzen. Tant de bo no calgués reclamar el 2% d'un pressupost públic ni estar supeditat als girs marquetinians d'alguna multinacional per a fer realitat qualsevol activitat artística.

Ara que les empreses es veuen afectades fortament per aquesta situació, ens trobem en un moment cabdal. Ens trobem en una situació excepcional, perquè el món empresarial viu en pròpia pell les dificultats econòmiques a què hem habituat la cultura. Aquesta experiència hauria de propiciar una nova comprensió i sensibilització que provoqui un intercanvi fructífer entre empresa, societat i cultura. Només així podrem fer que cultura i economia, que cos i ànima, recuperin la salut.

Les conseqüències d'aquest virus que ha impactat a nivell mundial ens brinda una ocasió única perquè el món empresarial i polític es torni més permeable a l'aportació de la cultura a la societat, al fruit de la seva creativitat, al seu valor, essencial per a la supervivència humana, com s'està demostrant aquests dies. Cal que la cultura trobi un major equilibri entre quantitat i qualitat; que es reforci en la cooperació i no en la competitivitat i la caritat; que es consideri d'una vegada per totes un producte de primera necessitat i no un producte d'entreteniment prescindible o de luxe. Cal construir nous i millors vincles de col·laboració entre tots que signifiquin un veritable compromís per mantenir conjuntament aquests valors a la nostra societat per al benestar de tothom.